

OBSAH

Předmluva (F. Prantl)	5
Ch. Darwin: O vzniku druhů přírodním výběrem Úvod	8
Kapitola I. Proměnlivost při domácím pěstování	12
Příčiny proměnlivosti 12, vliv zvyku 14, souvztažný růst 14, dědičnost 15, povaha pěstovaných odrůd 17, obtížnost rozlišování mezi odrůdami a druhy 17, vznik domácích odrůd z jednoho či více druhů 19, domácí holubi, jejich rozdíly a původ 20, zásada výběru sledována odedávna, její účinky 29, výběr soustavný a neuvědomělý 30, neznámý původ pěstovaných plodin 32, okolnosti nápomocné člověku v ovládnutí výběru 33.	
Kapitola II. Proměnlivost v přírodě	36
Proměnlivost 36, individuální rozdíly 36, pochybné druhy 38, daleko rozšířené, velmi rozptýlené a obecné druhy jsou nejproměnlivější 42, druhy větších rodů jsou proměnlivější v každé oblasti než druhy menších rodů 43, mnoho druhů větších rodů se podobá odrůdám v tom, že jsou vzájemně velmi úzce, ale nerovnoměrně příbuzné a že mají omezené rozšíření 44.	
Kapitola III. Boj o život	47
Týká se přírodního výběru 47, termínu užíváno v širším smyslu slova 48, množení geometrickou řadou 49, rychlé rozmnožení zdomácnělých zvířat a rostlin 50, povaha zábran rozmnožování 51, všeobecná konkurence 51, účinky podnebí 52, ochrana v množství jedinců 53, složité vztahy všech živočichů a rostlin v celé přírodě 54, boj o život nejtvrďší mezi jedinci a odrůdami těchto druhů; často tvrdý mezi druhy téhož rodu 56, vztah organismu k organismu, nejdůležitější ze všech vztahů 57.	
Kapitola IV. Přírodní výběr	59
Přírodní výběr 59, jeho moc ve srovnání s výběrem lidským 59, 61, jeho moc nad znaky nepatrné důležitosti 61, jeho moc v každém věku a nad oběma pohlavími 62, pohlavní výběr 63, o všeobecnosti míšení mezi jednotlivci téhož druhu 68, okolnosti příznivé a nepříznivé přírodnímu výběru, zejména křížení, izolace, množství jedinců 71, pomalé působení 76, vyhubení způsobené přírodním výběrem 77, rozbíhání znaků ve vztahu k rozdílnosti jakéhokoli malého území a k zdomácnění 78, působení přírodního výběru — rozbíháním znaků a vyhubením — na potomky společných rodičů 81, vysvětlení soustavy všech živých bytostí 90.	
Kapitola V. Zákony proměnlivosti	91
Účinky vnějších podmínek 91, užívání a neužívání ve spojení s přírodním výběrem 93, ústroje létání a zraku 94, aklimatisace 96, souvztažnost růstu 98, nepravé souvztažnosti 100, kompensace a hospodárnost růstu 101, mnohonásobné, zakrnělé a nízce organizované struktury jsou proměnlivé 102, části vyvinuté neobvyklým směrem jsou vysoce proměnlivé; druhové znaky jsou proměnlivější než rodové; druhotné pohlavní znaky jsou proměnlivé 103, druhy téhož rodu se mění obdobně 108, zvrát k dávno ztraceným znakům 109, souhrn 115.	

Kapitola VI. Obtíže theorie	118
Obtíže theorie o vývoji uzpůsobením 118, přechody 118, chybení nebo vzácnost přechodných odrůd 119, přechody ve způsobu života 123, rozličný způsob života u téhož druhu 126, druhy se způsobem života daleko odlišným od způsobu života jiných příbuzných druhů 127, ústroje naprosto dokonalé 128, prostředky přechodů 130, obtížné případy 132, natura non facit saltum 133, málo důležité ústroje 133, ústroje nejsou ve všech případech naprosto dokonalé 137, zákon jednoty typu a životních podmínek zahrnut v theorii přírodního výběru 140.	
Kapitola VII. Pud	141
Pudy lze srovnávat se zvyky, ale mají odlišný původ 141, pudy se stupňovaly 142, mšice a mravenci 143, pudy jsou proměnlivé 143, pudy domácích zvířat, jejich původ 144, přírodní pud kukačky, pštrosa a cizopasných včel 146, mravenci-otrokáři 148, včela a její pud stavět buňky 151, obtíže domněnky o přírodním výběru pudů 158, bezpohlavní nebo neplodný hmyz 158, souhrn 163.	
Kapitola VIII. Křížení	165
Rozdíl mezi neplodností při prvním křížení a neplodností kříženců 165, neplodnost rozdílná co do stupně, ne všeobecná, ovlivňována úzkým vnitřním křížením, odstraňována domácím chovem 166, zákony, které ovládají neplodnost kříženců 171, neplodnost není zvláštní schopnost, ale vznikla v závislosti na jiných rozdílech 174, příčiny neplodnosti prvního křížení a kříženců 176, souběžnost mezi účinkem změněných životních podmínek a křížení 178, plodnost smíšených odrůd a jejich míšeneckého potomstva není všeobecná 179, srovnání kříženců a míšenců bez ohledu na plodnost 181, souhrn 184.	
Kapitola IX. O nedokonalosti geologických záznamů	186
O chybení přechodných odrůd v současné době 186, o povaze vyhynulých přechodných odrůd, o jejich počtu 186, o ohromném časovém období, jež odhalujeme podle rychlosti usazování a obnažování 188, o chudosti našich paleontologických sbírek 192, o střídání geologických útvarů 196, o chybení přechodných odrůd v každém útvaru 198, o náhlém výskytu skupin druhů 200, o jejich náhlém výskytu v nejnižších známých vrstvách, obsahujících zkameněliny 203.	
Kapitola X. O geologické posloupnosti ústrojných bytostí	207
O pomalém a postupném objevování nových druhů 207, o různých rychlostech jejich změn 208, druhy jednou vymřelé se znovu neobjevují 209, skupiny druhů se řídí týmiž všeobecnými pravidly při svém výskytu a zmizení, jako jednotlivé druhy 209, o vyhynutí 210, o současných změnách životních forem na celém světě 213, o příbuznosti vymřelých druhů k sobě navzájem a k žijícím druhům 217, o stavu rozvoje dávných forem 222, o posloupnosti týchž typů v téže oblasti 223, závěr předešlé a této kapitoly 225.	
Kapitola XI. Zeměpisné rozšíření	228
Dnešní rozšíření nelze vysvětlit rozdíly ve fyzických podmínkách 228, důležitost zábran 229, příbuznost ústrojenců téže pevniny 229, střediska	

vzniku 232, prostředky šíření vlivem změn podnebí a nadmořské výšky a příležitostnými prostředky 234, šíření v ledové době mělo všesvětový rozsah 240.

Kapitola XII. Zeměpisné rozšíření (pokračování) 251
 Rozšíření sladkovodních ústrojenců 251, o obyvatelích oceánských ostrovů 254, chybění žab a suchozemských ssavců 257, o vztazích obyvatel ostrovů k obyvatelům nejbližší pevniny 260, o osidlování z nejbližšího pramene s následujícím uzpůsobením 261, souhrn předešlé a této kapitoly 265.

Kapitola XIII. Vzájemné vztahy ústrojných bytostí: Morfologie, embryologie, zakrnělé ústroje 268
 Třídění: skupiny jsou podřízeny jiným skupinám 268, přirozená soustava 269, pravidla a obtíže třídění vysvětlena domněnkou o vývoji uzpůsobením 269, třídění odrůd 275, vývoje se vždycky užívá při klasifikaci 275, analogické či adaptivní znaky 277, příbuznost všeobecná, složitá a rozbíhavá 278, vyhynutí osamocuje a určuje skupiny 279, morfologie u členů téže třídy, u částí téhož jedince 281, embryologie, její zákony, vysvětlené tím, že se odchylky neukazují v raném věku a dědí se v odpovídajícím stáří 284, zakrnělé ústroje, vysvětlení jejich původu 291, souhrn 294.

Kapitola XIV. Zopakování a závěr 296
 Zopakování obtíží, týkajících se přírodního výběru 296, zopakování všeobecných a zvláštních okolností, které svědčí v jeho prospěch 300, příčiny všeobecnosti domněnky o neproměnnosti druhu 309, jaký dosah má domněnka o přírodním výběru 310, důsledky jeho přijetí pro přírodovědecké studium 311, závěrečné poznámky 313.

Poznámky ke „Vzniku druhů“ (E. Hadač a F. Hořavka) 315

Darwin a tvůrčí darwinismus (E. Hadač a F. Hořavka) 321

1. Anglie v době Darwinově (E. Hadač) 321
2. Ch. Darwin: Historický nástin novějšího vývoje názorů na vznik druhů (Přel. Alena Hadačová) 322
3. Darwinův život (E. Hadač) 328
4. Durdíkova návštěva u Darwina (E. Hadač) 331
5. Seznam nejdůležitějších spisů Ch. Darwina 334
6. Osudy darwinismu na Západě (E. Hadač) 336
7. Pokrokové tradice naší přírodovědy (E. Hadač) 339
8. Darwinismus u nás (E. Hadač) 343
9. Čelní útok reakce (E. Hadač) 352
10. Darwinismus u nás na přelomu století (E. Hadač) 354
11. Odpůrci darwinismu v prvních desetiletích 20. století (E. Hadač) 357
12. Pokroková tradice naší biologie se udržuje (E. Hadač) 365
13. Dnešní stav darwinismu u nás (F. Hořavka) 368
14. Sovětský tvůrčí darwinismus — vyšší stupeň darwinismu (F. Hořavka) 370
15. Závěr (F. Hořavka) 372

Rejstřík jmenný 374
 Rejstřík věcný 381

